

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1936

ΑΡΙΘ. 6

ΤΟ Α' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Ἡ ἀπὸ μακροῦ χρόνου συζητουμένη ἰδέα τῆς συγκροτήσεως πανορθόδοξου θεολογικοῦ Συνεδρίου κατέστη ἤδη πραγματικότητα.

Κατὰ τὴν διεθνῆ ἐν Κοπενάγη σύσκεψιν τοῦ 1922 συγκαλέσας ἰδιαίτερος τοῦ παρισταμένους ἀντιπροσώπους τῶν ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν ἔσφιξα τὴν ἰδέαν τῆς συγκροτήσεως συνεδρίου τῶν θεολόγων καθηγητῶν τῶν πανεπιστημιακῶν Θεολογικῶν Σχολῶν ἐπὶ συζητήσῃ φλεγόντων ἐπιστημονικῶν θεολογικῶν ζητημάτων. Ἡ ἰδέα ἐγένετο μετ' ἐνθουσιασμοῦ δεκτὴ, οὐδεμία δ' ἐκτοτε παρελείφθη εὐκαιρία διεθνούς συσκέψεως καὶ συγκεντρώσεως τῶν θεολόγων καθηγητῶν πρὸς συζήτησιν τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐπιτευκτοῦ τῆς συγκροτήσεως τοῦ θεολογικοῦ Συνεδρίου. Κατὰ τὴν ἐν Cambridge τῆς Ἀγγλίας τῷ 1931 γενομένην διεθνῇ σύσκεψιν τὸ ζήτημα συνεζητήθη παρὰ τῶν διαφόρων ὀρθοδόξων θεολόγων καθηγητῶν ἐπὶ περισσότερον συγκεκριμένον βάσεων, πάντες δὲ (Ἰσπίρ ἐκ Ρουμανίας, Ἀρσένιεφ καὶ Μητροπολίτης Βαρσοβίας Διονύσιος ἐκ Πολωνίας, Ζενκόφσκη Παρισίων καὶ Τσαγκῶφ Βουλγαρίας μετὰ τοῦ γράφοντος) ἀνεγνώρισαν τὴν ὁσημέραι περισσότερον αἰσθητὴν καθισταμένην ἀνάγκην τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπικοινωνίας τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων διὰ τῆς συγκλήσεως τοῦ μελετωμένου πανορθόδοξου θεολογικοῦ Συνεδρίου. Οἱ ἐν λόγῳ μάλιστα καθηγηταὶ προέβησαν εἰς τὸν κατ' ἀρχὴν καθορισμὸν τοῦ τόπου τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου, συμφωνήσαντες ὅτι διὰ τὴν ἀρχικὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἰδέας καὶ τὴν σημασίαν τῆς πόλεως, ἡ ἔδρα τῆς σήμερον ἀρχαιοτέρας Θεολογικῆς Σχολῆς, αἱ Ἀθῆναι, ἔπρεπε νὰ εἶνε καὶ ἡ ἔδρα τοῦ Συνεδρίου.

Ἀνελάβομεν τότε ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ ἴδια νὰ φέρωμεν τὸ ζήτημα εἰς τὰς Σχολὰς μας, καὶ μόνον ἐφ' ὅσον αὐταὶ ἐν τῇ ὀλομελείᾳ αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἐπισημότερον υιοθέτουσι τὸ πρᾶγμα νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὰς ἀναγκαίους συνεννοήσεις περὶ ὀργανώσεως τοῦ Συνεδρίου, ἀνετέθη δὲ εἰς ἐμέ, ὡς σχόντα τὴν πρωτοβουλίαν, ἡ μετὰ τῶν λοιπῶν Σχολῶν συνεννόησις.

Πράγματι κατὰ τὸ ἔτος 1932 τόσον ἡ ἡμετέρα Σχολὴ ὅσον καὶ αἱ λοιπαὶ (Βουκουρεστίου, Κισνοβίου, Τσερναουτίου, Παρισίων, Βελιγραδίου, Βαρσοβίας καὶ Σόφιας) συνεζήτησαν διὰ μακρῶν τὸ ζήτημα καὶ ἀπεφάσισαν τελικῶς τὴν σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου, ἡ

δὲ ἡμετέρα Θεολογικὴ Σχολὴ ἀπεδέχθη κατ' ἀρχὴν τὴν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐκ μέρους αὐτῆς σύγκλησιν αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον θὰ ἐξευρίσκοντο τὰ ἀναγκαίοντα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὄλικά μετὰ καθ' ὅλον ὁμῶς τὸ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1932 διάστημα μάταια κατεβάλλοντο προσπάθειαι, ἐφαίνετο δὲ ὅτι διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐματαιοῦτο καὶ ἡ πραγματοποίησις τῆς ἰδέας τοῦ συνεδρίου.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Αὔγουστον (1935) ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Chambly τῆς Ἑλβετίας διεθνούς συσκέψεως συνηγήθη καὶ πάλιν μετὰ τῶν καθηγητῶν Ἰσπίρ, Ἀρσένιεφ, Μητροπολίτου Διονυσίου καὶ Τσαγκῶφ καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον συνεσκέφθη καὶ πάλιν ἐπὶ θετικωτέρων βάσεων διὰ τὸ ζήτημα τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου. Ἡ συζήτησις περιεστράφη κυρίως εἰς τοὺς λόγους τῆς ἀναβολῆς τῆς συγκλήσεως, ἀνέπτυξα δ' ὅτι οὗτοι ὄφειλοντο ἀποκλειστικῶς εἰς καθαρῶς οικονομικῆς φύσεως λόγους καὶ ὅτι εὐθὺς ὡς θὰ ἤρουντο οὗτοι, ἡμεῖς οὐδένα λόγον θὰ εἶχομεν νὰ μὴ δεχθῶμεν τὴν τιμὴν τῆς πρωτοβουλίας τῆς ὀργανώσεως τοῦ Α' Θεολογικοῦ Συνεδρίου ἐν Ἀθήναις. Μάλιστα πρὸς πλήρη τῆς θέσεως ἡμῶν διευκρίνησιν ἐδήλωσα ἐκ μέρους τῆς Σχολῆς μας, ὅτι εἰς ἡν περίπτωσιν αὕτη θὰ ἠδυνάται νὰ ἐξέσρη τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Συνεδρίου ἀπαιτούμενα χορήματα, εὐχαρίστως θὰ παρεχώρει τὰ πρωτεῖα τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου εἰς ἄλλην ἀδελφὴν Θεολογικὴν Σχολήν. Ὁ Ρουμᾶνος ἀντιπρόσωπος ἐδήλωσε τότε, ὅτι εἰς περίπτωσιν ἀποτυχίας τῆς Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν αἱ ρουμανικαὶ Θεολογικαὶ Σχολαὶ εὐχαρίστως ἀναδέχονται τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην διὰ τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου. Πάντες ἐν τούτοις συνεφώνησαν ὅτι ἔπρεπε νὰ παρασχεθῇ εἰς ἡμᾶς μικρὰ εἰσέτι προθεσμία προσπάθειας πρὸς εὔρεσιν τῶν ἀναγκαίωντων μέσων διὰ τὴν ἐν Ἀθήναις σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου, ἐγένετο δ' οὕτω δεκτόν, ὅτι, ἂν μὲν μέχρι τέλους Νοεμβρίου δὲν κατορθοῦτο τοῦτο, αἱ ρουμανικαὶ Θεολογικαὶ Σχολαὶ θὰ ἀνελάμβανον τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου, ἂν δὲ, τοὐναντίον ἡ προσπάθεια ἐστέρευε ὑπὸ ἐπιτυχίας, τότε ἐντός του χειμῶνος θὰ συνήρχετο ἐν Βουκουρεστίῳ ἡ ἕξ ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν Σχολῶν ἀποτελουμένη πρώτη ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συνεδρίου πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἀκριβοῦς χρόνου τῆς συγκλήσεως καὶ τοῦ προγράμματος τοῦ ἐν Ἀθήναις θεολογικοῦ Συνεδρίου. Ἐπιστρέψας ἕξ Ἑλβετίας εἰσηγήθη τὰ ἀνωτέρω τῇ Σχολῇ, αὕτη δ' ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν ὅτι πᾶσα προσπάθεια πρέ-

πει νὰ καταβληθῆ ὅπως ἡ Σχολὴ ἡμῶν ἀνταποκριθῆ πρὸς τὴν τιμὴν τῆς πρωτοβουλίας τῆς ἐν Ἀθήναις συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου. Διὰ καταλλήλου διαβήματος παρὰ τῆ προκατόχῳ τῆς σημερινῆς κυβερνήσεως ἐπετεύχθη ἡ πρόθυμος τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Τουρκοβασίλη ὑπόσχεσις περὶ συνδρομῆς τοῦ κράτους (ἐξ 100.000 δραχμῶν) πρὸς τὴν Σχολὴν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου, ἡ δὲ Σχολή, βασιθεύσα ἐπὶ τῆς ἀμέσου καὶ ὀρητῆς ἐκείνης ὑποσχέσεως, δι' ἐπισήμων γραμμάτων ἀπηύθυνε πρὸς τὰς διαφόρους Θεολογικὰς Σχολὰς τὰς διὰ τὸ Α'. ἐν Ἀθήναις θεολογικὸν Συνέδριον προσκλήσεις, αἵτινες, κατὰ τὰς πεμφθείσας ἡμῖν τῶν ἐκ τῶν Σχολῶν τούτων ἀπαντήσεις, ἐγένοντο μετὰ ἐνθουσιασμοῦ ἀποδεκταί. Εὐθὺς δ' ἀμέσως ἐλάβομεν κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐν Chamby πρόσκλησιν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Θεολογικῆς Σχολῆς πρὸς ἀποστολὴν ἐκεῖ κατὰ τὴν 16ην Ἰανουαρίου τοῦ ἡμετέρου ἀντιπροσώπου διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς πρώτης ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι αἱ περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς Σχολῆς ὑποσχέσεις τῆς κυβερνήσεως ἀπεδείχθησαν θεωρητικαί, καθ' ὅσον παρελείφθη ἡ ἐκδοσις τοῦ ἀναγκαίου οὐκ ὄντος διὰ τὴν παραχώρησιν τοῦ ποσοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου, ἐνέργειαν ἣν συνεπλήρωσε προθυμότητα ὁ ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Δ. Μπαλάνος, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ τελικὴ παραχώρησις τοῦ ἀρχικῶς ὑποσχεθέντος ποσοῦ, τὸ ὅποιον θὰ ἀπέτελει τὴν πρώτην βᾶσιν τῶν ἐνεργειῶν τῆς Σχολῆς.

Ἡ Σχολὴ ἐκλέξασα τὴν τοπικὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συνεδρίου ἐκ τῶν καθηγητῶν κ. κ. Δ. Μπαλάνου, Γρηγορίου Παπαμιχαήλ καὶ ἐμοῦ ὡς προέδρου, μοι ἀνέθεσε νὰ ἀντιπροσωπεύσω αὐτὴν κατὰ τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ σύσκεψιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων Σχολῶν, πρῶγματι δέ, ἀφοῦ συσκεφθέντες κατηρτίσαμεν ἐπὶ τῇ βᾶσει σχετικῆς εἰσηγήσεώς μου σχέδιον προγράμματος τοῦ Συνεδρίου, ἀνεχώρησα διὰ Βουκουρεστίου.

II.

Κατὰ τὴν 16ην Ἰανουαρίου συνήλθον ἐν Βουκουρεστίῳ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν (Ἀλιβιζᾶτος), Βουκουρεστίου (Μιχαλτσέσκου), Ἰσπίρ, Ποπέσκου καὶ Ἰωανέσκου) Κισνοβίου (Σαβίν), Τσερναουτίου (Κοτός), Παρισίων (Καρτασιῶφ), Βελιγραδίου (Μίροβιτς), Βαρσοβίας (Κισελέβσκι) καὶ Σόφιας (Τσαγκῶφ). Ὁ κοσμητὴρ τῆς θεολογικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου αἰδεσιμώτατος Μιχαλτσέσκου διὰ συντόμου προσλαλιᾶς ἐχαιρέτισε τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ ἐτόνισε τὴν σημασίαν τῆς πρώτης ταύτης θεολογικῆς συσκέψεως, μεθ' ὃ ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ ἤρξατο ἡ συζήτησις, περὶ δύο στραφεῖσα σημεῖα α'.) τὸν καθορισμὸν τοῦ πληροτέρου μηχανισμοῦ τῶν συνεδρίων, ἐφ' ὅσον ἀνεγνωρίσθη ὅτι διὰ τὴν πληθὺν τῶν ζητημάτων δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν συγκρότησιν ἐνὸς καὶ μόνου συνεδρίου, καὶ β'.) τὴν κατάρτισιν τοῦ προγράμματος τοῦ Α'. ἐν Ἀθήναις Συνεδρίου. Καὶ διὰ μὲν τὸ πρῶτον σημεῖον μετὰ συζήτησιν ἐλήφθησαν ἁμοφώνως αἱ ἐξῆς ἀποφάσεις:

α) Τὸ Συνέδριον θὰ τιτλοφορηθῆ «τὸ Α'. ἐν Ἀθήναις Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας», οὕτω δὲ θὰ τιτλοφορῶνται τὰ ἐπόμενα τούτω συνέδρια μετὰ παραλλαγῆς τοῦ σχετικοῦ ἀριθμοῦ.

β) Εἰς τὸ συνέδριον λαμβάνουσι μέρος ἀποκλειστικῶς οἱ καθηγηταὶ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι πανεπιστημιακὸν χαρακτῆρα.

γ) Ὡς σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου καθωρίσθη ἡ προαγωγή τῆς ὀρθοδόξου θεολογικῆς ἐπιστήμης.

δ) Ἐπίσημοι γλῶσσαι τοῦ Συνεδρίου καθωρίσθησαν ἡ γαλλικὴ, ἡ ἀγγλικὴ, καὶ ἡ γερμανικὴ, μὴ ἀποκλειομένης οἰασθήποτε ἄλλης γλώσσης ἐφ' ὅσον θὰ προνοῆται ἄμεσος οὕτως εἰς μίαν τῶν ἀνωτέρω τριῶν γλωσσῶν μετάφρασις.

ε) Τὸ Συνέδριον συνέρχεται ἀνά δύο ἔτη εἰς πόλιν ἐν ἣ ἔδρευε Θεολογικὴ τις Σχολή, τοῦ τελευταίου συνεδρίου καθορίζοντος ἐπακριβῶς τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς συγκλήσεως τοῦ ἐπομένου συνεδρίου.

ς) Τὸ Α' ἐν Ἀθήναις Συνέδριον θὰ συνέλθῃ τὴν 22αν Νοεμβρίου 1936 ἡμέραν Κυριακὴν.

ζ) Μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ συσκέψεως ἡ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καθορισθεῖσα ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Ἀλιβιζᾶτου καθίσταται ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ συνεδρίου, ἐνὸς τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς ἀναλαμβάνοντος τὴν γραμματείαν τοῦ συνεδρίου.

η) Τὸ συνέδριον συνέρχεται ἐγκύρως ἐφ' ὅσον ἀντιπροσωπεύονται κατὰ πλειοψηφίαν οἱ ὑφιστάμενοι Θεολογικαὶ Σχολαί, αἱ δὲ ἀποφάσεις προκειμένου μὲν περὶ ὀργανικῶν τοῦ συνεδρίου ζητημάτων λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν τῶν ἀντιπροσωπευομένων χωρῶν, προκειμένου δὲ περὶ ἐπιστημονικῶν ζητημάτων κατὰ πλειοψηφίαν ἀτομικῶν γνωμῶν.

θ) Πᾶσα Σχολὴ δικαιούται νὰ ἀποστείλῃ ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων εἰσηγήσεις, ἡ ὀργανωτικὴ ὅμως ἐπιτροπὴ φροντίζει νὰ ἐξασφαλισθοῦν τρεῖς τοῦλάχιστον εἰσηγήσεις ἐκ διαφόρων Σχολῶν δι' ἕκαστον θέμα, διαγράφουσα ἐκ τῆς ἡμερησίας διατάξεως καὶ τοῦ προγράμματος τὰ θέματα, δι' ἃ δὲν ἀπεστάλη καὶ δὲν ὑπάρχει εἰσηγήσις τοῦλάχιστον μία καὶ

ι) Ἡ κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑναρξιν τοῦ Συνεδρίου προεδρεία αὐτοῦ προσήκει τῷ ἀντιπροσώπῳ τῆς Σχολῆς, ἐν τῇ ἔδρῳ τῆς ὁποίας συγκροτεῖται τὸ Συνέδριον, αἱ τακτικαὶ ὁμοῦ συνεδριάσεις αὐτοῦ κατὰ τμήματα προεδρεύονται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων Σχολῶν κατὰ σειράν ἀρχαιότητος αὐτῶν.

Διὰ δὲ τὸ δεύτερον σημεῖον, ἦτοι τὸ περὶ τοῦ προγράμματος τοῦ Α'. Συνεδρίου, μετὰ γενομένην συζήτησιν κατηρτίσθη τοῦτο ὡς ἔπεται:

I

Χαιρετισμοὶ—Προσφωνήσεις

II

Ἡ θέσις τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

α') Καθορισμὸς τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς Ὀρθοδοξίας.

β') Ἐπιστημονικὴ ἐργασία ἐν τῇ θεολογίᾳ καὶ ἐκκλησιαστικῇ αὐθεντίᾳ.

γ') Καθορισμός ἔξωθεν ἐπιδράσεων ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας, ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐντεῦθεν:

1) πικρᾶ, 2) προτεσταντικᾶ, 3) φιλοσοφικᾶ ἐπιδράσεις.

δ') Κατατοπισμός τῆς νεωτέρας ὀρθοδόξου θεολογίας πρὸς τὴν πατερικὴν ἐν σχέσει πρὸς τὴν υἰοθέτησιν νεωτέρων ἀπόψεων καὶ μεθόδων.

ε') Ἀποστολὴ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης πρὸς διαφωτισμὸν τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

III

Θεολογικαὶ προϋποθέσεις ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων

α) Τὸ πρόβλημα τῆς συγκλήσεως οἰκουμενικῆς Συνόδου.

β) Τρόπος θετικῆς συνεννοήσεως τῶν διαφόρων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν ἐπὶ γενικωτέρων καὶ ἐπειγούσης φύσεως ζητημάτων (π.χ. ἡμερολογίου, γάμου τῶν κληρικῶν, νηστείας κλπ.) ἐν περιπτώσει ἀναβολῆς τῆς συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

γ') Θετικὴ ἐξυπηρέτησις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ παρὸν ὑπὸ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης:

1) Προετοιμασία κωδικοποιήσεως τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ καθορισμός τῆς συγχρόνου αὐτῶν σημασίας.

2) Ἀναθεώρησις καὶ ἔκδοσις τῶν λειτουργικῶν πρωτοτύπων κειμένων.

3) Ἐσωτερικὴ καὶ ἔξωτερικὴ ἱεραποστολὴ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

δ') Ὁρθοδοξία καὶ σύγχρονα προβλήματα τῆς ζωῆς.

1) Ἐκκλησία καὶ πολιτισμός.

2) Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία.

3) Ἐκκλησία καὶ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα.

IV

Αἱ Θεολογικαὶ Σχολαὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς γενικῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως.

V

Desiderata.

1) Θεολογικὸν Περιοδικόν.

2) Ἀμοιβαῖαι σχέσεις τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν.

Υπηρεσιακὰ Λήξις τοῦ Συνεδρίου.

Ἄξιον μνείας εἶνε ὅτι αἱ περισσότεροι τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν κατὰ τὴν περὶ τοῦ προγράμματος συζητήσιν παρουσίασαν διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν ἰδιαίτερα σχέδια προγράμματος, κατεδείχθη δ' ὅτι σχεδὸν πάντα τὰ προγράμματα ταῦτα περιεῖχον τὰ αὐτὰ θέματα ἀνεξαρτήτως τρόπου ἐκφράσεως καὶ τακτοποιήσεως. Τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα ἐθεωρήθη ὁμοφώνως τὸ περισσότερον συστηματικῶς κατηρητισμένον, μετὰ τινος δὲ ἐλαφροῦς αὐτοῦ τροποποιήσεως καὶ προσθήκας ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτὸν ὡς ἀνωτέρω.

Ἐπίσης δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ ἔχει πλήρη συνείδησιν ὅτι τὸ πρόγραμμα τοῦτο εἶνε ἐξαιρετικῶς πλούσιον, ἐθεωρήθη ὅμως πρέπον κατὰ τὴν πρώτην τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων συνέλευσιν νὰ τεθῶσι πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ βιαιώτερα τῶν ζητημάτων,

τῶν πλείστων τῶν ὁποίων ἡ πλήρης λύσις θὰ ἀφεθῇ κατ' ἀνάγκην εἰς τὰ ἐπακολουθήσοντα συνέδρια.

Μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Α'. ταύτης θεολογικῆς συσκέψεως ὁ κοσμήτωρ τῆς θεολογικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου κ. Μιχαλτσέσκου ἠὲ χάριστητε τοὺς παρευρεθέντας κατὰ τὴν σύσκεψιν Καθηγητὰς καὶ ἠδύχηθη τῆς ἀρίστης ταύτης προσπαθείας, ἣτις θὰ ἔχη τὴν πλήρη αὐτῆς ἐκδήλωσιν ἐν Ἀθήναις, καλὴν ἐπιτυχίαν. Ἐξ ὁ ὄματος τῶν παρισταμένων συναδέλφων ἠὲ χάριστησα τὸν αἶδ. Μιχαλτσέσκου καὶ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Βουκουρεστίου διὰ τὰς ὑποχρεωτικὰς αὐτῆς κατὰ τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ διαμονὴν μας περιποιήσεις των καὶ τὴν ἐγκάρδιον φιλοξενίαν καὶ διευβεβαίωσα αὐτὸν ὅτι μετὰ τῆς εὐγνώμονος διὰ τοῦτο ἀναμνήσεώς μας θὰ φέρωμεν εἰς τὰς Σχολὰς μας καὶ τὸ πολυτίμον πόρισμα τῶν ἐπιστημονικῶν μας ἐργασιῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν νέας περιόδου τῆς ἱστορίας τῆς ἀναπτύξεως τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ διαμονῆς ἡμῶν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Βουκουρεστίου μᾶς περιέβαλε διὰ τῆς μᾶλλον φιλοξένου διαθέσεώς της, ἥς, πλὴν ἄλλων, ἄξια ἰδιαίτερας μνείας εἶνε καὶ τὰ ἐξῆς σημεῖα:

Κατὰ τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ὠργάνωσε συγκέντρωσιν τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς (περὶ τοὺς 800) καθ' ἣν ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολ. Σχολῆς Βουκουρεστίου μετὰ σύντομον προσαλιὰν πρὸς τοὺς φοιτητὰς περὶ τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν παρουσίασε πάντας τοὺς παρισταμένους Καθηγητὰς εἰς τοὺς φοιτητὰς καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ εἴπωσιν ὀλίγας λέξεις πρὸς αὐτοὺς. Λαβὼν πρῶτος τὸν λόγον ἠὲ χάριστησα τὸν κ. Κοσμήτορα καὶ μετεβίβασα τοὺς χαιρετισμοὺς τῆς ἡμετέρας Σχολῆς πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Βουκουρεστίου καὶ εἶτα ἀνέπτυξα εἰς αὐτοὺς τὴν σημασίαν τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ Συνεδρίου, μακαρίας τὴν νεότητά των, ἣτις καλεῖται νὰ συμπληρώσῃ ὅτι ἡμεῖς ἀπλῶς θὰ ἀρχίσωμεν, καὶ τονίσας τὰς εὐθύναις τὰς ὁποίας ἀπέναντι τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀναλαμβάνουσι διὰ νὰ πραγματοποιήσωσιν, ὡς ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὅτι ἡμεῖς ὡς ὁ Μωϋσῆς ἀπλῶς δραματιζόμεθα καὶ ποθοῦμεν. Ὑπὸ τὸ αὐτὸ περίπου πνεῦμα ὠμίλησαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν λοιπῶν Σχολῶν, οὕτω δὲ ἔληξεν ἡ ὥραία καὶ ἀλησμόνητος αὐτῆ ἱστορικὴ συγκέντρωσις.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ὠργάνωσεν ἐπίσκεψιν τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἰδρυμάτων, ὧν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε ἡ ἱερατικὴ Σχολὴ Βουκουρεστίου (ἀριθμὸς μαθητῶν ὑπερτριακόσιοι)¹, τὸ θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον, ἡ ἔξωθεν τοῦ Βουκουρεστίου ἱερὰ Μονὴ Τσερνίκης², ἐν ἣ λειτουργεῖ ἀρίστη μοναχικὴ ἱερατικὴ Σχολή, τὸ

1. Αἱ ἱερατικαὶ Σχολαὶ ἐν Ρουμανίᾳ, κατὰ πάντα ἀριεπιάται, χρησιμεύουσι νῦν ὡς προπαρασκευαστικαὶ Σχολαὶ διὰ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Βουκουρεστίου, ἐφ' ὅσον κατὰ νόμον οὐδεὶς δύναται νὰ χειροτονηθῇ ἱερεὺς ἄνευ διπλώματος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διὰ τὰ μικρότερα ἀκόμη χωρία!

2. Μετὰ συγκινήσεως παρεκολούθησαμεν τὴν ἐν τοῖς Ῥουμανικοῖς μοναστηρίοις κρατοῦσαν καὶ τηρουμένην

Πατριαρχεῖον, ὡραϊότατοι ναοὶ καὶ ἄλλα δημόσια ἱδρύματα. Ἐπίσης, πλὴν τῶν κατ' ἰδίαν περιποιήσεων, παρέθηκε πρὸς τιμὴν ἡμῶν ἐπίσημον γεῦμα, καθ' ὃ ἀντηλλάγησαν αἱ συνήθειες προπόσεις.

Ἐν τέλει ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας κ. Μύρων παρέθηκεν ἡμῖν ἐν τῷ πολυτελεστάτῳ παλατίῳ αὐτοῦ ἐπίσημον γεῦμα, καθ' ὃ ἐχαιρέτισε τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ θεολογικὴ συγκέντρωσις τοῦ Βουκουρεστίου καὶ τὸ Α΄ συνέδριον τῶν Ἀθηνῶν ἀποδειχθῶσιν ἄξια τῆς παραδόσεως τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας. Μετὰ τὴν πρόποσιν τῆς Α. Μ. ἐξ ὀνόματος τῶν παρισταμένων συναδέλφων ἠγχορίστησα τὴν Μακαριότητα του διὰ τὴν γενομένην εἰς ἡμᾶς τιμὴν καὶ ὡς εἶνε σύνηθες ἐν τῇ Ὄρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, θεωρήσας αὐτὸν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὡς ἐκπρόσωπον ὄχι μόνον τῆς τοπικῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὡς ὀρθόδοξον Ἰεράρχην καὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας. διεβεβαίωσα αὐτόν, ὅτι ἡ σύγχρονος θεολογικὴ ἐπιστήμη, πιστὴ εἰς τὰς παραδόσεις αὐτῆς διὰ τῆς κατοβιλλομένης προσπαθείας αὐτῆς, πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἀποβλέπει, ἢ πρὸς πλήρη τῆς ἀγίας ἡμῶν Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐξυπηρέτησιν. Καὶ προπίνων ὑπὲρ υγείας καὶ μακροημερεύσεως αὐτοῦ παρεκάλεσα αὐτὸν νὰ εὐλογῆσῃ τὰς ὑπὲρ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ ἐργασίας καὶ προσπαθείας μας.

Ἐν τέλει τῆς συντόμου ταύτης τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ ἐργασιῶν καὶ τῶν ἐκεῖθεν ἐντυπώσεων ἐκθέσεως δὲν ἐπιθυμῶ νὰ παρασιωπήσω τὴν ἀληθῆ συγκίνησιν, ἣν ἠσθάνθην εὐρεθεὶς ἐν μέσῳ θεομοῦ κύκλου συναδέλφων θεολόγων, ὄν τὸν πυρῆνα ἀπετέλουν πρῶτον προσφιλέστατοι μαθηταί, ἀναδειχθέντες καὶ παρ' ἡμῖν ὡς ἄριστοι φοιτηταὶ καὶ γενικῶς ὡς ἄριστοι ἐπιστήμονες, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἐν μὲν τοῖς θεολογικοῖς γραμμασι διαπρέπει ὁ καθηγητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας κ. Θεόδωρος Προπέσκου. ἐν δὲ τῇ ἐκκλησιαστικῇ διακονίᾳ ὁ ἀρχιμανδρίτης Φιλάρετος Ἰώκου καὶ ἄλλοι ἀγαπητοὶ καὶ διακεκριμένοι ἐπιστήμονες καὶ παλαιότεροι καὶ νεώτεροι ἡμῶν μαθηταί.

ΑΜΙΑΚΑΣ Σ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ

αὐστηρὰν ὡς πρὸς τὸ τελετουργικὸν διάταξιν τοῦ τυπικοῦ τῶν ἱ. Μονῶν καὶ ἀπεθανυμάσαμεν τὸ πολυάριθμον τῶν μοναχῶν.

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ

β) Τὸ ἀξιώπιστον τῆς Τριάδος.

Εἶνε ἀρά γε πιστευτὸν τὸ δόγμα τῆς ἀγ. Τριάδος ;

Δέον πρὸ παντὸς νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ διδασκαλία αὐτῆ εἶνε λίαν μυστηριώδης, καὶ, μολοντοῦ εἶνε λίαν νοητὴ ὡς διδασκαλία, εἶνε εἰς ἄκρον δυσνόητος—κατὰ τινὰς μάλιστα καὶ ἀκατανόητος—ὅταν προσπαθήσωμεν νὰ παραστήσωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας τί ἐν τῇ πραγματικότητι σημαίνει. Ὅφειλομεν ὅμως νὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ φύσις τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁπωσδήποτε σχεδὸν ἀκατάληπτος εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν τὴν εἰκόνα ὄντος πανταχοῦ παρόντος, π. χ. εἰς τοῦτο τὸ ὁμάτιον καὶ συγ-

χρόνως εἰς τοὺς ἀπομεμακρυσμένους ἀστέρας. Ἐπ' ἴσης μᾶς εἶνε ἀσύλληπτον Ὅν τὸ ὁποῖον θλίβεται ὁσάκις ἁμαρτάνομεν, διότι, λαμβανόμενου ὑπ' ὄψιν τοῦ μεγίστου ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπων, τὸ Ὅν τοῦτο πρέπει νὰ θλίβεται μυριάκις κατὰ δευτερον λεπτόν. Τὸ αὐτὸ καὶ προκειμένου περὶ τῆς χαρᾶς τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁσάκις ἀνθιστάμεθα εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀληθῆ, ὅπως καὶ τὰ θαυμάσια τῆς φύσεως εἶνε ἀληθῆ (ἡ οἶονεὶ πανταχοῦ παρουσία τοῦ ὑποτιθεμένου αἰθέρος μὲ ἑκατομμύρια κραδασμούς κατὰ δευτερόλεπτον), ἀλλ' ἡ διάνοιά μας εἶνε ἀνίκανος νὰ τὰ συλλάβῃ.

Μολοντοὶ λοιπὸν ἔχομεν ἄφθονα μέσα νὰ γνωρίζωμεν τί εἶνε ὁ Θεὸς ὡς πρὸς τὴν σχέσιν του πρὸς ἡμᾶς ὡς Δημιουργὸς καὶ Κριτῆς, ἐν τούτοις ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν του φύσιν γνωρίζωμεν σχεδὸν μηδέν. Δὲν εἶνε δὲ τοῦτο ἐκπληκτικόν, εἰάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μόνον ὄν ποὺ ἁμιοιάζει ὁπωσδήποτε πρὸς τὸν Θεὸν εἶνε ὁ ἀνθρώπος, ἡ δὲ φύσις τούτου, παρὰ πάσας τὰς παρουσιαζόμενας εὐκαιρίας διὰ νὰ τὸν σπουδάσωμεν, παραμένει ἀκόμη μυστήριον.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ περὶ Τριάδος διδασκαλίᾳ του προσπαθεῖ νὰ καθορίσῃ τί εἶνε ὁ Θεὸς κατ' ἑαυτόν, ἀσχετῶς πρὸς ἡμᾶς ἢ τὴν φύσιν· ὅτι ὅμως τοῦτο θὰ ἦτο κατὰ μέγα μέρος ἀκατάληπτον εἰς τὸν νοῦν μας, φαίνεται ἀναπόφευκτον. Διότι ἡ φύσις τοῦ Θεοῦ κατ' ἀνάγκην ὑπερβαίνει τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν, ὅπως ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου ὑπερβαίνει τὴν κατάληψιν τῶν ζώων, μολοντοῦ ἡμποροῦν νὰ ἐννοοῦν τί εἶνε ἐν σχέσει πρὸς αὐτὰ, ὡς πρὸς τὴν δύναμιν ἢ τὴν ἀγαθότητα. Καθ' ὅσον δὲ γνωρίζωμεν, ἡ Τριάς ἐν Μονάδι, ὅπως ἡ πανταχοῦ παρουσία, δύναται νὰ ἦναι μία τῶν μοναδικῶν ιδιοτήτων τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία νὰ ἦνε ἀδιανόητος ὑπὸ οἰουδήποτε ἄλλου. Ἐπομένως τὸ μυστηριώδες τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας δὲν ἀποτελεῖ ἀποχρῶντα λόγον νὰ τὴν θεωροῦμεν ἀπίστευτον.

γ) Ἡ πιθανότης τῆς ἀγ. Τριάδος.

Δυνάμεθα ὅμως νὰ προχωρήσωμεν περαιτέρω καὶ νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ χριστιανικὴ περὶ τριῶν θείων προσώπων διδασκαλία, ἐπιμελῶς ἐξεταζομένη, εἶνε διλογότερον δύσκολον νὰ πιστευθῇ παρὰ ἡ μονοθεϊκὴ (μονοπροσώπος) διδασκαλία. Διότι ἡ τελευταία αὐτῆ ἀγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ὁ Θεὸς θὰ ἔπρεπε νὰ ἦνε μόνος (μονοπροσώπος) αἰώνως, καὶ πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, ἢ αὐτὸς ὁ κόσμος (ἢ μέρος του) θὰ ἔπρεπε νὰ ἦνε αἰώνιος καὶ τῷ ἦτο ὡς εἶδος συντρόφου. Ἀλλ' ἀμφότεραι αὐταὶ αἱ θεωρίαι παρουσιάζουν μεγάλας δυσκολίας. Λάβωμεν π. χ. τὰ κατηγορήματα τῆς δυνάμεως καὶ τῆς σοφίας, τὰ ὁποῖα κατ' ἀνάγκην ἀνήκουν εἰς τὸν Θεόν. Πῶς εἰς μεμονωμένους Θεός, μόνος ὑπάρχων πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, θὰ ἦδύνατο νὰ ἀσκή τὴν δύναμιν του ἢ νὰ ἐκδηλώνη τὴν σοφίαν του ; Καθ' ὅσον εἰμποροῦμεν νὰ κρίνωμεν, ἡ δύναμις του θὰ παρῆγε μηδὲν καὶ ἡ σοφία του οὐδὲν θὰ ἐσκέπτετο. Θὰ ἦτο μόνον εἰς Θεὸς δυναμικός, μὲ ὅλας τὰς ιδιότητάς του ἀνεκδηλώτους. Ἀλλὰ τοιαύτη περὶ τοῦ Θεοῦ ἀντίληψις φαίνεται ἀπίθανος.

Ἐν τούτοις καὶ ἡ μόνη ὑπερνικῶσα τὴν δυσκολίαν ταύτην ἐκδοχὴ τῆς αἰωνιότητος τοῦ κόσμου δὲν ἐνσταθεῖ. Διότι, ὡς ἤδη εἶδωμεν, ὁ Θεὸς ἔχει καὶ ἡθικὰς ιδιότητας, ὅπως π.χ. ἡ ἀγαθότης, ὅλαι δὲ αὐταί, ὡς σχετιζόμεναι πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, δύνανται νὰ νοοῦνται ὑπάρχουσαι μόνον μεταξὺ δύο προσώπων. Δὲν εἰμποροῦμεν νὰ εἴμεθα ἀγαθοὶ πρὸς ἕν ἄτμον ὑδρογόνου, ἢ ἀδικοὶ πρὸς μόριον ὕδατος. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δυνάμεθα νὰ εἴμεθα εὐγενεῖς πρὸς τὰ ζῶα, ἀλλὰ τοῦτο διότι ἀπλῶς ὁμοιάζουσι πρὸς προσωπικὰ ὄντα, ὡς ἔχοντα τὴν ιδιότητα νὰ αἰσθάνωνται ἡδονὴν καὶ πόνον. Ἄλλα τὰ ἡθικὰ κατηγορήματα εἰς τὴν ὑψίστην των τελειότητα δύνανται νὰ ὑπάρχουν μόνον μεταξὺ δύο προσώπων. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ αἰώνιος Θεὸς κέκμηται, καὶ πρέπει πάντοτε νὰ εἶχε, τοιαύτας ιδιότητας, τοῦτο φαίνεται νὰ ἀπαιτῆ τὴν ὑπαρξιν ἄλλου τινὸς αἰωνίου Προσώπου.

Ἴσως εἶνε δύσκολον νὰ παρακολουθήσῃ τις τὸν συλλογισμόν, ἀλλὰ ἀρκεῖ νὰ τὸν διασαφήσῃ ἐν μόνον παραδείγμα. Λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ κατηγορηματὴν τῆς ἀγάπης. Τοῦτο ἀπαιτεῖ δύο τοῦλάχιστον πρόσωπα, ἐν ἀγαπῶν καὶ ἐν ἀγαπώμενον. Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἀγάπη ἦτο πάντοτε ἐν τῶν κατηγορημάτων τοῦ Θεοῦ, θὰ ἔπρεπε πάντοτε νὰ ὑπῆρχε καὶ ἄλλο τι πρόσωπον νὰ ἀγαπᾶται. Ἡ ἰδέα ὅτι ὁ Θεὸς ἠδύνατο αἰωνίως νὰ δημιουργῆ πρόσωπα, ὅποια οἱ ἄνθρωποι ἢ οἱ ἄγγελοι, ὡς ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης του, μολονότι εἶνε ἔλκυστικὴ, ἐν τούτοις εἶνε ἀνεπαρκής, διότι ἡ ἀγάπη ἐν τῇ τελειότητι τῆς δύναται νὰ ὑπάρχῃ μόνον μεταξὺ δύο προσώπων τῆς αὐτῆς φύσεως. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀγαπᾷ τὸν κύνα του καθ' οἷον τρόπον τὸν υἱὸν του. Συντόμως εἰπεῖν, ἡ προσωπικότης, ὡς περιλαμβάουσα ἡθικὰ κατηγορήματα, ὅποῖον ἡ ἀγάπη, ἀπαιτεῖ κοινωνίαν, ἢ τὴν ὑπαρξιν ἄλλων καὶ ὁμοίων προσώπων.

Παρὰ ταῦτα, ὁσάκις σκεπτόμεθα περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὄρου Θεός, τῆς πανταχοῦ παρουσίας καὶ τῆς παντοδυναμίας του, μᾶς φαίνεται ἀδύνατον τὸ ὅτι εἰμποροῦν νὰ ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἐνός. Ὁφείλομεν λοιπὸν νὰ πιστεύωμεν εἰς δύο τοῦλάχιστον αἰώνια καὶ θεῖα πρόσωπα ἀλλὰ ἐν ἐνὶ μόνον Θεῷ, ἢ δὲ χριστιανικὴ διδασκαλία περὶ τῆς Τριάδος ἐν Μονάδι, παρὰ πάσας τὰς δυσκολίας τῆς, φαίνεται ἐν τούτοις ἡ ἐλάχιστη δύσκολος ἐξήγησις. Διότι δὲν εἶνε δυσκολωτέρα ἡ πίστις εἰς τρία θεῖα πρόσωπα παρὰ εἰς δύο, ἐνῶ, ἐξ ἄλλου, συμφωνεῖ πρὸς τὴν φυσικὴν θρησκείαν, ἢ ὅποια μᾶς υποβάλλει νὰ σκεπτόμεθα περὶ τοῦ Θεοῦ κατὰ τρεῖς διακεκομμένους τρόπους, ἀντιστοιχοῦντας πρὸς τὰς γνωστάς τρεῖς κυριωτέρας ἀποδείξεις τῆς ὑπάρξεώς του, ὡς δημιουργοῦ, σχεδιαστοῦ καὶ ἀγαθοῦ, ὡς καὶ πρὸς τὰ τρία μεγάλα κατηγορήματα τῆς δυνάμεως, τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγαθότητος.

Κατὰ ταῦτα, δυνάμεθα νὰ νοοῦμεν τὸν Θεὸν ὡς τὸν αἰώνιον, τὸν αὐθύπαρκτον, ὅλως ἀνεξάρτητον τοῦ κόσμου, τὸν παντοδύναμον *πρωτὸν Αἴτιον*, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ κόσμος. Ἡ νὰ νοοῦμεν αὐτὸν ἐν τῇ σχέσει του πρὸς τὸν κόσμον ὡς τὸν δημιουργὸν καὶ

προνοητὴν, ἐνεργοῦντα πανταχοῦ, ἐν παντὶ καὶ διὰ παντός, τὸν πάνσοφον *Σχεδιαστήν*, ὡς τὸν ἀπαιτεῖ ἡ φύσις. Ἡ ἐν σχέσει πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς τὸ Πνεῦμα τὸ κοινωνοῦν μὲ τὰ πνεύματά μας καὶ ὑπαγορεῦον εἰς ἡμᾶς τί τὸ δίκαιον, τὸν *Πανάγαθον Ἡθικὸν* Θεόν, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ συνείδησις. Πόσον δὲ καλῶς ταῦτα συμφωνοῦν πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, μόλις εἶνε ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ: ὁ Πατὴρ—ἢ Πηγὴ τῶν πάντων—ὁ Υἱὸς—δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο—τὸ Πνεῦμα—μαρτυροῦν εἰς τὰ πνεύματά μας· καὶ ἐν τούτοις οὐχὶ τρεῖς θεοὶ, ἀλλ' εἷς.

Ἐν συνόλῳ λοιπὸν λέγομεν ὅτι ἡ περὶ τῆς Τριάδος διδασκαλία εἶνε ἀναντιρρήτως πιστευτή. Διότι, συντόμως εἰπεῖν, ἡ φύσις μᾶς ἀναγκάζει νὰ πιστεύωμεν εἰς Θεὸν προσωπικόν· καὶ ὅμως, ὅταν σκεφθῶμεν περὶ τοῦ πράγματος, ἡ ἰδέα προσωπικοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μονοπροσώπου, δὲν φαίνεται εὐσταθοῦσα, ἐφ' ὅσον, ὡς εἴπομεν, ἡ προσωπικότης ἀπαιτεῖ κοινωνίαν.

(W. T.)

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Λουκ. 15, 11—32.

Ἡ ὀδυνηρὰ πτώσις τοῦ «ἀσώτου υἱοῦ», πτώσις ἡθικὴ, πνευματικὴ, ὕλική, κοινωνικὴ, ἀνθρωπιστικὴ ἀκόμη, ἀληθὲς ναυάγιον τῆς ζωῆς, εἶναι ἡ μικρὰ ἐπιβεβαίωσις τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας, ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀπογυμνώσῃ τελείως τὸν ἄνθρωπον πάσης ἀξίας. Καὶ εἰδικώτερον, ἐκείνη ἢ μορφή τῆς ἁμαρτίας εἶναι τὸ ὑπέρτατον καὶ ἐπικινδυνότατον κώλυμα εἰς τὸ νὰ ἐμμείνη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ νὰ κρημνίσῃ αὐτὸν εἰς τῆς ἀπωλείας τὰ βάραθρα, εἶναι ἡ μορφή τῆς *ἠδυπαθείας*. Αὐτὴ δύναται νὰ ἀσκήσῃ τοιαύτην ἐπὶ τοῦ ταλαιπώρου ἀνθρώπινου πλάσματος κυριαρχίαν, ὥστε νὰ μετατρέψῃ αὐτὸν εἰς αὐτὸ τοῦτο *χοῖρον* καταπατοῦντα τὰ ἱερότερα καὶ ὑψηλότερα συναισθήματα, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς ἀφοσιώσεως.

Ἄλλ' ἡ αὐτὴ ὀδυνηρὰ πτώσις δεικνύει πόσον ἀληθὴς καὶ πολῦτιμος εἶναι ἡ παρατήρησις τοῦ Κυρίου, ὅτι τέκνον τῆς ἠδυπαθείας εἶναι ἐν τέλει ἡ ἀθλιότης καὶ ἡ ποικίλη κακοπάθεια. Οὐχὶ ἀπαξ ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ ἡμῶν ἐτόνισεν, ὅτι τὸ μέλι τῆς ἁμαρτίας, μέλι ἄλλως τε βραχύτατον, εἶναι πικρόν, πικρότατον. Ἡ εἰκὼν τοῦ «ἀσώτου υἱοῦ» ἀποτελεῖ τὴν πειραματικὴν βεβαίωσιν τῆς θείας ταύτης ἀληθείας. Τὸ πραγματικὸν τοῦτο γεγονός πρέπει νὰ εἶναι ἀείποτε πηγὴ σκέψεων καὶ μελετῶν εἰς ὅσους ἴδια ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῶν εἴτε ὡς γονέων, εἴτε ὡς διδασκάλων, εἴτε ὡς κηδεμόνων, καὶ παιδαγωγούντων, ἐν γένει, κεῖται ἡ ἱερὰ ὀφειλὴ τῆς ἡθικῆς ποδηγετήσεως τῆς κοινωνίας, μάλιστα κατὰ τὴν παρούσαν ἐποχὴν, ὅτε ἀπὸ τῶν παιδικῶν ἀκόμη χρόνων τῆς ἡλικίας του ὁ ἀνθρώπινος βλαστὸς εἶναι ἐκτεθειμένους εἰς τοὺς λίβας τῆς ἠδυπαθείας καὶ τοὺς ἀνέμους ποικίλων ὄσων ἐχθρῶν καὶ πειρασμῶν. Μία κατεύθυνσις τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης καὶ

δράσεως προς τὸ ὄντως ὠραῖον, πρὸς τὴν ὑπερτάτην ψυχικὴν ἀγαλλίασιν, πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ ἀπ' αὐτοῦ ἀκτινοβολοῦντα θεῖα ἰδανικά, θὰ ἐξαρπάσῃ ἐγκαίρως καὶ ἀποτελεσματικῶς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ ταπεινά καὶ χαμαιζήλα. Ἡ διὰ τῆς πτώσεως ἀνάστασις, ὡς συνέβη εἰς τὸν «ἄσωτον υἱὸν» τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, εἶναι μὲν τρόπος δραστηκώτατος καὶ στερεός, ἀλλὰ τόσο ἐπικίνδυνος, ὥστε δὲν δύναται νὰ τεθῆ ποτε ὡς ἀρχὴ παιδαγωγοῦσα. Ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει μόνον νὰ διδάσκηται διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθημάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν παθημάτων τῶν ἄλλων, καὶ πρωτίστως ἐξ αὐτῶν. Ἡ δὲ λέξις «ἡμαρτον» δὲν εἶναι δυστυχῶς νόμισμα εὐρείας κυκλοφορίας ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ, ὡς εἶναι γνωστόν.

«Ἡμαρτον»! Λόγος πανίσχυρος· λόγος δυνάμενος νὰ μεταβάλῃ ἓνα Τελώνην εἰς «δικαίον»· μίαν γυναῖκα ἐλαφρῶν ἡθῶν εἰς ἁγίαν· ἓνα ἄσωτον υἱὸν εἰς ὑπόδειγμα ἡθικῶν βίου· εἰς ἓνα δὲ ληστὴν νὰ ἀνοίξῃ τὰς πύλας τοῦ Παραδείσου! Τοιαύτην ἢ θεῖα χάρις ἐνέβαλεν εἰς τὴν μετάνοιαν σωτηριώδη δύναμιν. Εἰς τὴν λέξιν αὐτὴν τοῦ «ἄσωτου υἱοῦ» ἀντικατοπτρίζεται ἡ ὀξυκὴ καὶ συνταρακτικὴ μεταβολή, ἣτις ἐτελεσιουργήθη εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του. Ὅ,τι οἱ λόγοι τοῦ ἀγαπῶντος αὐτὸν πατρὸς δὲν ἴσχυσαν νὰ προλάβωσιν, «ὁ νεώτερος υἱὸς» τὸ ἐδιδάχθη, φεῖ! τόσο πικρῶς, διὰ τῶν πραγμάτων, ὅτι μακρὰν τῆς θαλπωρῆς τῆς οἰκιακῆς στέγης, μακρὰν τοῦ στοργικοῦ βλέμματος τοῦ πατρὸς διανοίγεται ἄβυσσος καταστροφῆς. Εἰκόων, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Κύριος ἐπικαλεῖται τὴν προσοχὴν παντὸς ἀνθρώπου «ἡματισμένου καὶ σωφρονοῦντος», χριστιανοῦ πρωτίστως, πόσον ἢ μακρὰν τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς βιοτὴ εἶναι τάφος ἀπωλείας! Ἀναμφισβητήτως, ὁ Οὐράνιος Πατὴρ, πλήρης ἀγάπης καὶ οἰκτιρῶν, δέχεται ἐπανερχόμενον εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ τὸν ἄνθρωπον, περιεζωσμένον μὲ τὸ σωσίβιον τοῦ «ἡμαρτον» καί, ὡς διαβεβαῖοι ὁ Κύριος, «χάρα γίνεται ἐν οὐρανοῦ», ἀδιάφορον ἂν ὄχι καὶ ἐπιγῆς πάντοτε, «ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι». Ἀλλ' ὁ Σωτὴρ ἡμῶν δι' ὅλης Αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ βίου καλεῖ τὸν κόσμον μᾶλλον νὰ ἀποφεύγῃ, παρὰ νὰ θεραπεύῃ τὴν ἁμαρτίαν. Τοῦτο θέλει νὰ καταστήσῃ ἀντιληπτὸν καὶ διὰ τοῦ οἰκτιροῦ παθήματα τοῦ «ἄσωτου υἱοῦ».

Κ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Μόνον τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἀνεγνώσαμεν ἐν τῷ «Ὁρθοδόξῳ Παρατηρητῇ» τῆς ἑλληνορθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς μίαν ὠραίαν ἱστορίαν ἀμερικανοῦ ἐπιστήμονος-βιολόγου, ὅστις εἰς ἐρώτησιν ἂν ἀνέγνωσέ ποτε τὴν Ἁγίαν Γραφήν ἀπήντησεν ὅτι τὴν εἶχεν ἀναγνώσει, καὶ διὰ ἐπισταμένως, «εἴκοσι καὶ τρεῖς φορές ἀπὸ τὸ ἀκρῆς τῆς Γενέσεως μέχρι τοῦ ἁμῆν τῆς Ἀποκαλύψεως». «Ἐσπούδασα—προσέθηκε—Βιολογίαν, ἐπιδοθεὶς εἰς αὐτὴν μετὰ ζήλον ἐπὶ ἔτη ἄλλ' αὐτὴ εἶνε ἐπιστήμη ἐπιδεχομένη ἀπόδειξιν ἢ ἀπόρριψιν, ἐνῶ ἡ θρησκεία τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε ἀδιαπό-

δεικτος καὶ βεβαία καὶ δὲν ἐπιδέχεται πειραματικὰς ἀποδείξεις, διότι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε ζωὴ, καὶ διὰ αἰωνίας διαρκείας». Καὶ ἐνθουσιάζομεθα ὅτι πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν ἔλλην τῶν κορυφαίων παρ' ἡμῶν ἐπιστημόνων, θεράπων ἐπιστήμης ἐπ' ἴσης φυσικῆς ἀλλ' ἐγγύτερον ἢ ἡ Βιολογία κειμένης πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἰσελθὼν ἐν σπουδῇ εἰς σπουδαστήριον θεολόγου μετ' ἀγωνίας, ἀνεζήτησε τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ ὁδηγίαν πρὸς ἀνεύρεσιν χωρίου τινός, οὗ εἶχεν ἀνάγκην. Ἀπὸ τῆν μεγάλην δῆλον ὅτι καὶ πλουσίαν εἰς ἐπιστημονικὰ καὶ κλασικὰ λογοτεχνικὰ ἔργα τῶν φιλολογίων πάντων τῶν ἐθνῶν βιβλιοθήκην του ἔλειπε μόνον ἡ Ἁγία Γραφή, τῆς ὁποίας ἐφαίνεται μηδεμίαν ἰδέαν ἔχων ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀσμενεῖ εἰς εὐρεῖαν ἐγκυκλοπαιδικὴν γνῶσιν, δὲν εἶνε δὲ ξένος οὔτε πρὸς τὴν λογοτεχνίαν, οὔτε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, οὔτε καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν θρησκευτιολογίαν. Ἀγνοεῖ ὅμως τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἡ νεωτέρα πολυθεΐα.

Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν τελευταίων πολιτικῶν ἐκλογῶν τὰ χρονικά τῶν ἐφημερίδων ἀνέφερον περὶ πολλῶν ἐποψηφίων ὅτι ἡ γενομένη εἰς αὐτοὺς ἡποδοχὴ ἐπῆρξε «πραγματικὴ ἀποθέωσις». Τοιοῦτοι ὅπως ἡ σύγχρονος Ἑλλάς ἐπληρώθη νέων θεοτήτων τοῦ νέου πολιτικοῦ στρομοῦ, πλησίον δὲ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τοῦ κ' αἰῶνος προσαράσσει εἰς τὸν λιμένα τῆς πολυθεΐας. Ὁρθῶς, λοιπόν, ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων ἤτο ἡ μονοθεΐα. Ἐκτοτε ὁ ἄνθρωπος—ὁ Ἕλληνας, τοῦλάχιστον—προώδενσε τὸσον ἐκ τῶν ἀπλουσιέρον εἰς τὸ συντητώτερον, ὥστε νὰ τῷ ἀντιστοιχῇ σήμερον ἡ πολλότης τῶν «ἀποθεώσεων», ἢ σύνθεσις τῆς πολυθεΐας!

Ἀγνοίας προσποιήσεις.

Ἄρθρα δύο λογίων ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἐν ἑλληνικῇ ἐφημερίδι ἐκίνησαν τὸν καθολικὸν κ. G. Castriotis νὰ σχολιάσῃ αὐτὰ ἐν τῇ «Unité de l'Église» μετ' αἰσθημάτων ἀνακονφίσεως, διότι «μετὰ δημοσιεύματα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον κακόβουλα περὶ τοῦ καθολικισμοῦ, μαρτυροῦντα τόσο ἐπιπολαιότητα ὅσον καὶ ἄγνοιαν, ἄνδρες βελτίονος ποιτοῦ (plus qualifiés) ἠδυνήθησαν νὰ ἀποδώσουν εἰς τὴν (λατινικὴν) Ἐκκλησίαν τὴν δικαίαν τιμὴν ἣς εἶνε ἀξία». Ὁ γράφων φαίνεται προσποιούμενος ἄγνοιαν πασιγνώστων πραγμάτων. Ὅσακις ἀναγινώσκει μικρὰ κατὰ τοῦ καθολικισμοῦ ἄρθρα, ταῦτα εἶνε προὐδὸν οὐχὶ ἐπιπολαιότητος καὶ ἀγνοίας, ἀλλὰ ἀγανακτισέως κατὰ τῆς προσηλυτιστικῆς μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων πολιτικῆς τῶν παπιστῶν, ἣτις δὲν δύναται νὰ ἦνε ἀνεκτὴ ὑπὸ οὐδενὸς ὀρθοδόξου, οὐδ' ἐπὶ τῶν λογίων τοῦ «βελτίονος ποιτοῦ» τοῖς ὁποίοις κατονομάζει. Δὲν ἐπῆρξε δὲ λόγος νὰ γράφουν οὗτοι κατὰ τρόπον δυσμενῆ διὰ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐφ' ὅσον ὁ μὲν ἕτερος τούτων ἀπλῶς ἀφηγεῖται τὴν παρουσίαν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀ. Α. τῶν Πάπαν Ρώμης καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ φιλόφρονος τυπικὴν δεξίωσιν, ὁ δ' ἕτερος ἀνῆρει τὸ κατὰ τὸ 1921 διαθρολληθὲν ὅτι τὸ Βατικανὸν ἠῆχετο ἐπὲρ τῆς νίκης τῶν Γούρκων κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ. Ἄλλ' ἀνεξαρ-

τήτως τῆς ἀκριβείας ἢ μὴ τῆς τελευταίας ταύτης ἐδήσεως, — ἥτις, σημειωτέον, ἐδημοσιεύθη ὡς πραγματικὸν γεγονός ἐπὶ γραφίδος λατίνου συγγραφέως, — ὁ ἀρθρογράφος τῆς «Unité» θὰ ἔπρεπε νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν καὶ πρὸς τὸν ὀπίσθιον σάκκον τῆς ἣν φέρει πῆρας· ὅποτε θὰ ἔβλεπε τοιαύτην περὶ τῶν ὀρθοδόξων φρασεολογίαν ἰκανῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ διαβιούτων λατίων λογίων κληρικῶν, ὥστε μὴ μόνον τῶν ἑλλήνων ὀρθοδόξων τὴν δικαίαν ἀγαπάτην νὰ προκαλῆ, ἀλλὰ καὶ λατινικῶν τινων κύκλων τὴν δυσφορίαν, ἐνεκα τῆς ὁποίας ἠγαγκάζοντο οὗτοι νὰ συνιστοῦν ἀλλαγὴν τῆς τοιαύτης πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους ὑβριστικῆς τακτικῆς, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἀλλαγὴ αὕτη προϋτείνετο — καὶ προτείνεται — ὡς τελεσφορώτερον διπλωματικὸν μέτρον προσελκύσεως τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὸν παπισμὸν.

*
Ἐξ ἀφορμῆς τῆς κατὰ τῶν ξένων προπαγανδῶν ἀντιδράσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀπὸ σχετικὴν ἐπιστολὴν ἀναπτυγμένης Κυρίας παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰς ἐξῆς ἀξίας προσοχῆς περικοπὰς: «...Δὲν εἶνε τὰ κτίρια ποὺ βοηθοῦν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς προπαγάνδας, ἀλλὰ ἡ ἐξομάνια τῶν ἑλληνίδων μητέρων, καὶ δὴ τῶν πλουσίων τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς. αἱ ὁποῖαι φιλοδοξοῦν μαζὺ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα ἐξαρχήματα τῆς ἐπιπλώσεώς των καὶ τὰ ἔργα τέχνης ποὺ κοσμοῦν τὰ μέγαρά των, ν' ἀποκτήσουν καὶ μὴ διδασκάλισσα ξένης ἐθνικότητος γιὰ τὰ παιδιὰ των... Ἐκείνο ποὺ ἐνδιαφέρει τοὺς ξενοπλήκτους νεοπλουτοὺς δὲν εἶναι οὔτε ἡ ἠθικὴ, οὔτε ἡ πνευματικὴ μόρφωσις τοῦ παιδιοῦ των, ἀλλὰ ἡ ἐπίδειξις μιᾶς παριζιάνας, βεννέζας ἢ λονδρεζῆς διδασκαλίσεως, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ καὶ ἑλβετίδος, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡ τελευταία νὰ γνωρίζῃ παρεμφαρμένως τὰς τρεῖς γλώσσας τῆς πατρίδος τῆς: γαλλικὰ, γερμανικὰ καὶ ἰταλικὰ...». Ἐκθέτοσα δὲ περαιτέρω τὴν ἀθλιωτάτην συμπεριφορὰν τῶν τοιοῦτων «διδασκαλισσῶν» πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν εἰς τοὺς περιπάτους συνοδευόμενα μικρὰ ἑλληνόπαιδα, ἐπάγεται: «Μία ἑλληνίς δύναται νὰ κατέχῃ ἐξ ἴσου καλὰ μιὰ ξένη γλῶσσα καὶ μάλιστα νὰ τὴν διδάξῃ καλλίτερα ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην ξενόφωνον διδασκάλισσαν, γιὰ τὴν ἀσυνδυαζὴν τὴν μητρικὴν γλῶσσαν τῶν μαθητῶν μὲ τὴν ξένην», οἱ ξενομνηστὲς ὅμως προτιμοῦν τὴν τελευταίαν, ἐπὶ πλέον δὲ τὴν ἀμείβουσαν καὶ γενναϊότερον. Αὕτη εἶνε, δυστυχῶς, ἡ πραγματικότης.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθεν εἰς συνεδρίαν τὴν παρελθούσαν Τρίτην, τὴν δὲ Πέμπτην ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τοῦ ἁγίου Φωτίου τοῦ Μεγάλου, Πατριάρχου ΚΠόλεως, μετέβη κατὰ τὸ κρατήσαν ἔθος, εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν Πεντέλης. Τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ ἐκ τῶν συνέδρων Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ. μεταβὰς μετὰ τοῦ συνέδρου Σεβ. Χαλκίδος κ. Γρηγορίου ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς προτεραίας εἰς τὴν Μονήν. Ἡ Ἱερά Σύνοδος παρέμεινε ὀκτώμηρον τὴν ἡμέραν ἐν αὐτῇ, διεπίστωσε δὲ τὰς ἐπαλθούσας ἐν αὐτῇ μεγάλας ἀπὸ πάσης ἐπόψεως βελτιώσεις.

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐπεσκέφθη τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ὁ νέος πρεσβευτὴς τῆς Βουλγαρίας κ. Σαράφωφ καὶ παρέμεινε παρ' αὐτῷ συνομιλῶν ἐπὶ μίαν περίπου ὥραν.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐχορήγησε τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Θεσσαλιώτιδος τὴν παρ' αὐτοῦ αἰτηθεῖσαν μηνιαίαν ἀδείαν ἀπουσίας εἰς Ἀθήνας καὶ Καλῶμας διὰ λόγους ὑγείας.

Τὸ Ὑπουργεῖον Ὀρθοξενιμάτων καὶ Παιδείας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι διὰ Β. Διατάγματος ἀπε-

νεμήθη χάρις εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ζακύνθου διὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποιῆς του.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερρών ἐνέκρινε τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν τοῦ Ἰωάννου Πελλίδου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον «Ἀναγέννησιν».

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας ἀνέφερε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι τῇ αἰτήσει του ἀπέλυσε λόγῳ ὀρίου ἡλικίας τὸν ἐφημέριον Ἀντικαλάμου ἱερέα Ἀλέξ. Κατσιβαρδάν. Ἐπίσης, ὅτι ἀπέλυσε τῇ αἰτήσει του τὸν ἐφημέριον τοῦ ἱ. ναοῦ ἁγίων Ἀποστόλων Λυκοτράφου ἱερέα Κωνσταντῖνον Παπαϊωάννου λόγῳ ἀνικανότητος μετὰ σχετικὴν ἔνοχον πιστοποιήσιν δύο ἱατρῶν. Ὡσαύτως ἀνέφερε τὴν εἰς πρεσβύτερον προχείρισιν τοῦ Ἀθανασίου Κοντοπούλου ὡς ἐφημέριον τοῦ ἱ. ναοῦ τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου Κεντρικοῦ.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος ἀνέφερε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι συμφώνως τῷ 18ῳ ἄρθρῳ τοῦ ἀπὸ 20 Ν)βρίου 1935 Ἀναγκ. νόμου ἐμονιμοποιήσε 1) τὸν προσωρινὸν ἐφημέριον τοῦ ἱ. ναοῦ τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἰουταίας Ἰωάννην Φαραντόν, 2) τὸν προσωρινὸν ἐφημέριον τοῦ ἐν Βασιλικῷ ἱ. ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Νικόλαον Καραπιπέρην καὶ 3) τὸν προσωρινῶς ἐφημερεύοντα ἐν τῷ ἱ. ναῷ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κλήματос Εὐάγγελον Διομήν, τῶς ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Παζαρακίων τῆς ἱ. Μητροπόλεως Κασσανδρείας, κανονικῶς ἀπολυθέντα παρ' αὐτῆς.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ὀρθοδόξων πανεπιστημιακῶν Θεολογικῶν Σχολῶν συνελθόντες τῇ παρελθούσῃ ἑβδομάδι ἐν Βουκουρεστίῳ κατήρτισαν τὸ δεριστικὸν πρόγραμμα τοῦ μέλλοντος νὰ συνέλθῃ ἐν Ἀθήναις Ἀ' θεολογικοῦ ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου, ὧρισαν δὲ χρόνον τῆς συγκλήσεως αὐτοῦ τὴν 22αν προσεχούσας Νοεμβρίου. Τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀποφάσει αὐτῆς ἀντεπροσώπευσεν ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπι τοῦ συνεδρίου ἐπιτροπῆς Καθηγητῆς κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτος.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος δι' ἐγκυκλίου ἀναγνωσθείσης ἐν τοῖς ναοῖς τῆς πόλεως συνέστησε θερωπῶς εἰς τοὺς χριστιανούς του τὸ ἔργον τῆς «Στέγης τοῦ ἀπόρου μαθητοῦ», ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐπεκαλέσθη τὰ φιλανθρωπικὰ αὐτῶν αἰσθήματα.

Τῆς Ἱ. Συνόδου χορηγήσεως εἰς τὰς ἱεράς Μητροπόλεις Μυτιλήνης καὶ Μηθύμνης τὴν ἐγκρίσιν ἰδρύσεως Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου πρὸς μόρφωσιν τῶν ὑποψηφίων ἐφημερίων, οἱ οἰκείοι Μητροπολιταὶ ἀπεφάσισαν ἀπὸ κοινῆς ὁμοῦ ἰδρυθῆ δι' ἀμοφοτέρως τὰς Μητροπόλεις ἐν κοινὸν Φροντιστήριον ἐν τῇ ἱ. μονῇ Λαιμῶνος, τῶν μαθημάτων τοῦ ὁποίου ἡ ἐναρξίς προϋκτεῖτο νὰ γένη μετὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου. Τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς καλῆς λειτουργίας τοῦ Φροντιστηρίου θὰ ἀσκήσῃ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Διονύσιος, εἰς ὃ τὴν δικαιοδοσίαν ἐπάγεται ἡ μονή. Οἱ ἐγγραφέντες μέχρι τοῦδε μαθηταὶ ἀνέρχονται εἰς 20.

Ἐν τῷ ἐν Μυτιλήνῃ ναῷ τῆς ἁγ. Εἰρήνης ἐτελέσθη μικρὸν πρὸ τῶν Χριστουγέννων ἡ πρώτη μαθητικὴ λειτουργία τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους, εἰς ἣν προσήλθον ὑπὲρ τοὺς 300 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά των Κατηχητικῶν σχολείων Μυτιλήνης, οἵτινες καὶ ἔψαλον μελωδικώτατα τοὺς λειτουργικοὺς ὕμνους, μετέλαβον δὲ τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων ἀφ' οὗ πρότερον ἐξωμολογήθησαν. Πρὸς τὸ παιδικὸν ἐκκλησιαστικὸν ὄμιλῆσε καταλλήλως ὁ πρωτοπρεσβύτερος Ἐμμανουὴλ Μυτιληναῖος.

Τὴν 15ην Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους ἐν τῷ ἐν Τριπόλει καθεδρικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐτελέσθη μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἡ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως ἐορτὴ, συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν ἐγκύκλιον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, κατὰ τὰς πληροφορίες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων Τριπόλεως». Οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως περιήλθον τὰς οἰκίας τῶν ἐνοριτῶν των καὶ συνέλεξαν βοηθήματα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, ἀναγράφοντας τὰ ὀνόματα ζώντων καὶ τεθνεώτων τῶν ἐνοριτῶν των, ἅτινα κατὰ τὴν γενομένην Ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν ἐμνημονεύθησαν ἐν τῇ ἱερᾷ Προθέσει ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου καὶ τῶν συλλειτουργούντων ἱερέων, καὶ ἐγένετο ἡ σχετικὴ δέησις ὑπὲρ ὑγείας καὶ διαφυλάξεως πάντων τῶν ὑπὲρ

των πτωχών της πόλεως μεριμνώντων χριστιανών. Κατά την έσρητήν ταύτην παρέστη πλήθος φιλοπτώχων χριστιανών και τὸ Διοικ. Συμβούλιον τῆς Φιλοπτώχου. Τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας μελωδικώτατα ἔψαλλον τὰ κοράσια τῆς Ἐπαγγελιατικῆς Σχολῆς τῆς Φιλοπτώχου καταλλήλως προπονηθέντα ὑπὸ τοῦ πρωτοψάλτου τοῦ ναοῦ. Κατὰ τὸν ὑπὸ τῶν ἱερέων γινόμενον ὡς ἄνω ἔσαν εἰσπράχθησαν κατὰ ἐνορίας τὰ ἑξῆς ποσά. 1) Ἐκ τῆς ἐνορίας ἁγίου Βασιλείου δραχμαὶ 4.065, 2) ἔκ τῆς ἐνορίας ἁγίου Δημητρίου δρ. 2.450, 3) Ταξιαρχῶν δρ. 3.050, 4) Μεταμορφώσεως δρ. 1.824, 5) Προφήτου Ἠλιοῦ δρ. 3.150 καὶ 6) ἁγίας Βαρβάρας δρ. 735. Κατὰ τὴν ἐσρητὴν μετὰ τὴν περὶ ἐλεημοσύνης ὁμιλίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου περιήχηθη δίσκος καὶ συνελήγη τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 1865.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Ἡ προεβυτέρα τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἑλληνικῶν κοινοτήτων τῆς Νέας Ὀρλεάνης τῆς νοτιοῦ πολιτείας Λουιζιάνας ἐφάρτασε πρὸ τινος τὴν ἐβδομηκοστὴν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της ἐλευτηρίδα (1866).

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Κατὰ τὰ ἀπορασιθέντα, ἡ ἐκ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Λεοντοπόλεως, Ἐρμουπόλεως, Καρθαγένης καὶ Νουβίας ἐπιτροπὴ συνήλθε τῇ 24 παρ. μηνὸς εἰς σύσκεψιν μετὰ τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς τῶν ὀρθοδόξων σύρων ἐπιτροπῆς ἵνα ληρθῇ ἀπόφασις περὶ τῶν ὄρων τῆς πρὸς ἀλλήλους συνεννοήσεως, μεθ' ἣν θὰ ἐξεδίδετο ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ ἡ ὀρίζουσα τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως ἐγκύκλιος τοῦ Τοποτηρητοῦ. Μὴ ἐπιτευχθείσης ὁμως τῆς συνεννοήσεως ἔνεκα τῶν ὑπερβολικῶν ἀξιώσεων τῶν σύρων, οἱ μὲν ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν Σεβ. Λεοντοπόλεως καὶ Νουβίας ἐγνωμάτευσαν ὅπως συνεχισθῇ μετὰ τριήμερον ἡ σύσκεψις, ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακοινωθῶσιν εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον αἱ ἀξιώσεις τῶν σύρων καὶ γνωσθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ συνοδικὴ ἀπάντησις ἢ δ' ἔτι εἰς δύο Μητροπολίται Σεβ. Ἐρμουπόλεως καὶ Καρθαγένης ἀπεφάνθησαν ὅτι αἱ ἀξιώσεις τῶν σύρων εἶναι ταιαῦται, ὅσπερ ἀπαιτῶνται νέα πρὸς αὐτοὺς ἐπαφή. Ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς, προσχωρήσας πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῶν τελευταίων, τῇ 27 Ἰαν. ἀπέλυσε τὴν ἐπ' ἐκλογῇ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐγκύκλιον, δι' ἧς καλοῦνται διὰ τὴν 11 Φεβρ. εἰς ἐκλογικὴν συνέλευσιν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Σάββα οἱ ὑπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ κανονισμοῦ ὀριζόμενοι ἐκλεκτοὶ κληρικοί καὶ λαϊκοί, ὅ τινος ἐκλέξωσιν ἐκ τοῦ γνωστοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων τρεῖς, ἐξ ὧν εἶται ἡ Ἱ. Σύνοδος θὰ ἐκλέξῃ διὰ πλειοψηφίας τὸν μέλλοντα Πατριάρχον. Τῆς ὑπὸ τῆς συλλεξεως διεξαχθεσμένης ἐκλογῆς θὰ προοσταται ὁ Τοποτηρητῆς μετὰ τὴν ἐφόρων, ἤτοι ἐνὸς ἀρχιερέως, ἐνὸς ἀρχιμανδριτοῦ καὶ τεσσάρων λαϊκῶν ἀντιπροσώπων. Κατὰ τὸν αἰγυπτιακὸν τύπον, τὸ συμβούλιον τῶν ὀρθοδόξων σύρων Κυρίου ἐξετάσαν τὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ ἀπολυσιν τῆς περὶ ἐκλογῆς ἐγκυκλίου ἀπεφάσισε νὰ διαμαρτυρηθῇ πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον διὰ τὴν διακοπὴν τῶν διαπραγματεύσεων πρὸ τῆς λήξεως τῆς προκαθορισθείσης διὰ τὴν διαξαγωγὴν αὐτῶν προθεσμίας, νὰ ἀνακοινώσῃ δὲ τὴν διαμαρτυρίαν ταύτην πρὸς τὴν κυβέρνησιν καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀποχὴν του ἀπὸ τῆς ἐκλογικῆς διαδικασίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Κατ' ἀνασκαφὰς γινόμενας ὑπὸ τὸν βόρειον πύργον τοῦ ἐν Κιέβω τέως ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἀνευρέθη μολυβδίνη σφραγὶς τοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως Εὐστρατίου (1081—1084) διαμέτρου 0.4. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς μίας ὀψείδος τῆς σφραγίδος ὑπάρχει ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερονῶν, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ἑλληνιστὶ «Εὐστράτιος ἐλέμ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης».

ΡΩΜΑ ΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐν τῷ κράτει τοῦ Ἰσημερινοῦ (Ecuador) τῆς νοτιοῦ Ἀμερικῆς πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ σεμινάρια μετρητὰ πησαν εἰς στρατώνας, ἐτοιμάζονται δὲ νόμοι μειοῦντες τὸν ἀριθμὸν τῶν ἱερέων καὶ εὐκολύνοντες τὴν ἐξορίαν τῶν κληρικῶν.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριῶν θέσεων 1) Κομποτιῆς—Ἐχίνου 2) Βύρωνακα—Σολίου, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις ταύτας καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου 5439 προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως μέχρι 20 Φεβρουαρίου ἔ. ἔ. υποβάλωσιν ἡμῖν τὴν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν αὐτῶν. Μεσολόγιον τῇ 14η Ἰανουαρίου 1936.

† Ὁ Αἰτωλοακαρνανίας Ἱερόθεος

Ι. Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος Νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλευομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὑποψήφισαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ ἐνταῦθα ἱεροῦ ναοῦ Παντοκράτορος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον υποβάλωσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὴν ὡς ἄνω ἐνορίαν. Ἐν Πάτραις τῇ 29η Ἰανουαρίου 1936. † Ὁ Πατρῶν Ἀντώνιος.

Ι. Ἐπισκοπὴ Πέτρας (Κρήτης)

Καλοῦμεν συρτῶνως τῇ νόμῳ 5439 (ἄρθρον 81) τοὺς βουλευομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως υποβάλωσιν ἡμῖν μέχρι τῆς 1ης Μαρτίου ἔ. ἔ. τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ καὶ λοιπὰ δικαιολογητικὰ, διὰ νὰ καταλάβωσι δι' ἐκλογῆς τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Νικηθιανῶν—Πλατυποδίου. Ἐν Νεαπόλει τῇ 25 Ἰανουαρίου 1936. † Ὁ Πέτρας Διονύσιος.

Ι. Μητρόπολις Κρήτης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν κλπ.» προσκαλοῦμεν τοὺς κεντημένους τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 παρ. 3 τοῦ ἰδίου νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ βουλευομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Γουερῶν Πεδιάδος ὅπως ἐντὸς εἰκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον υποβάλωσι τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κρήτης, προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῆς ἀνωτέρω κενουμένης θέσεως. Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 23 Ἰανουαρίου 1936.

† Ὁ Κρήτης Τιμόθεος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5433 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημεριῶν κλπ.» προσκαλοῦμεν τοὺς κεντημένους τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 82 παρ. 3 τοῦ ἰδίου νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ βουλευομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Σκουρδούλων Κανονίου ὅπως ἐντὸς εἰκοσι 20 ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον υποβάλωσι τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κρήτης, προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῆς ἀνωτέρω κενουμένης θέσεως. Ἐν Ἡρακλείῳ τῇ 31 Ἰανουαρίου 1936.

† Ὁ Κρήτης Τιμόθεος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ:

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΠΟΥΛΚΑΡΙΟΣ
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΠΑΚΕΙΜ